

(γράφει ο Μάριος Α. Μπίκας)

Ο λήσταρχος Γιώργος Κιάμος (Γιώργος Τζώρτζης) Ιο

Ανάμεσα στους ληστές της περιοχής Νότια του Νομού Ιωαννίνων και ανατολικά του σημερινού Νομού της Θεσπρωτίας συγκαταλέγεται και ο Γιώργος Κιάμος (ψευδώνυμο). Το πραγματικό του όνομα ήταν Γιώργος Τζώρτζης. Επειδή, όταν βγήκε στο βουνό, έσμιξε με την ομάδα του αρχιλήσταρχου Νικόλα Κιάμου από το Τσαγγάρι Σουλίου, πήρε το ψευδώνυμο Κιάμος. Καταγόταν από την Πραδαλίτσα των Ιωαννίνων. Είχε δημιουργήσει οικογένεια, αποτελούμενη από επτά (7) παιδιά (ένα αγόρι του απεβίωσε σε μικρή ηλικία). Σύμφωνα με την εφημερίδα των Ιωαννίνων Ελευθερία (βλ. π.κ.), της οποίας διευθυντής ήταν ο γνωστός λογοτέχνης Χρ. Χρηστοβασίλης, φονεύτηκε το πρωί της 20ης Απριλίου 1925, ημέρα Δευτέρα του Πάσχα. Η δολοφονία του έγινε στο Νερό της Προβατίνας (μεγάλη πηγή νερού επί των συνόρων των Τ. Κοινοτήτων Πραδαλίτσας, Πετουσίου και Ποπόβου) από απόσπασμα, του οποίου επικεφαλής ήταν ο Ενωμοτάρχης Γεώργιος Χελώνης, Η κεφαλή του μεταφέρθηκε στο Αστυνομικό Τμήμα της Παραμυθιάς, επειδή η Πραδαλίτσα το 1925 ανήκε στην Επαρχία της.

Ο Γιώργος Κιάμος, σύμφωνα με τις παρακάτω μαρτυρίες, αγαπούσε το ποτό (το ούζο) το οποίο και βοήθησε στη δολοφονία του. Ήταν καλλίφωνος και πρόσχαρος,.

Συνέβαλε στην εξόντωση της ληστρικής συμμορίας Αζίζ Λιούλιε και Μπέκου και

άλλων ληστών χωρίς να τύχει των ευεργεσιών του « Περί ληστών Νόμου » (Αμνηστία και απόδοση της επικήρυξής των). Είχε τύψεις, κυρίως για δύο φόνους, του Σπύρου Σακαρέλη και ενός συγχωριανού του, του οποίου το όνομα δεν είναι γνωστό. Προσπαθούσε με τη βία να επιβάλλει το Νόμο, το δίκαιο, έτσι όπως αυτός το θεωρούσε σωστό. Ήταν δε πολύ αγαπητός στους συγχωριανούς του. Γι' αυτό, την ημέρα που τον δολοφόνησαν και έγινε η κηδεία του, ο κόσμος που παραβρέθηκε για να του πει το ύστατο αντίο ήταν πάρα πολύς όχι μόνο από το χωριό του, αλλά και από τη γύρω περιοχή.

Επειδή είχε προαισθανθεί το θάνατό του, συχνά έλεγε : Σκότωσα, πρέπει να σκοτωθώ.

Η Πανάγιω Γκόκου, κόρη του Γιώργο Κιάμου.

Φωτογραφία : Από το διαδίκτιο

Μαρτυρίες

- Μνήμες ληστών : « Ο Γιώργος Κιάμος », ντοκιμανταίρ του Στράτου Στασινού (2006) (περίληψη) :

« Ο Γιώργος Κιάμος σκότωσε κάποιο παιδί στο χωριό του, την Πραδαλίτσα. Για το φόνο αυτόν πήγε φυλακή στην Άρτα. Από τη φυλακή της Άρτας βγήκε, επειδή είχε οκτώ παιδιά, τα οποία έπρεπε να μεγαλώσει και, επειδή πλήρωσε ένας γνωστός του την εγγύηση. Βγαίνοντας από τη φυλακή, δεν μπόρεσε να πληρώσει την εγγύηση. Εξαιτίας τούτου, βγήκε στο βουνό. Στο βουνό έκανε παρέα με τον Καραϊσκάκη, τον Τσίλη Μάστορα, το Τσιάβο (Σταύρο) Μπόλωση, τον Χειμάρα και άλλους ληστές. Όταν ήταν ληστής, σκότωσε στο Νερό της Προβατίνας το Σπύρο Σακαρέλη, γιο αρχιτσέλιγκα από το Πόποβο. Επειδή για το φόνο αυτόν είχε τύψεις, πάντρεψε τη χήρα του Σπύρου Σακαρέλη με τον επίσης χήρο πρώτο ξάδερφό του. Στο σπίτι του ερχόταν κάθε δέκα (10) ή δεκαπέντε (15) μέρες. Έβλεπε τα παιδιά του και ξανάφευγε. Έβγαιναν τα Αποσπά-σματα και ρωτούσαν τη γυναίκα του :

- Πού είναι ο άντρας σου;

- Δεν ξέρω, τους απαντούσε.

Για να μην τη στείλουν εξορία, ο Κιάμος την πήγε στα Σκάπετα, ενώ τα παιδιά του τα άφησε σε πέντε στάνες των τσελιγκάδων της περιοχής. Λίγες μέρες πριν τον σκοτώσουν, η αστυνομία του έστειλε σημείωμα, στο οποίο του έγγραφε να κρυφτεί για τρεις μέρες, επειδή θα βγει το Απόσπασμα για να τον σκοτώσει.

Ήταν Πάσχα. Ο Κιάμος γιόρτασε με την οικογένειά του στο σπίτι του. Το βράδυ πήγε στο φίλο του το Γιάννη Λάμπρο. Εκεί ήπιαν αρκετό ούζο. Ύστερα μεθυσμένος μαζί με τους άλλους συντρόφους, ανάμεσα τους οποίους ήταν και ο Καραϊσκάκης, βγήκε στο Νερό της Προβατίνας. Εκεί το Απόσπασμα με τον Ενωματάρχη Φραγκάκη τον σκότωσε και του πήρε το κεφάλι. Το κεφάλι του ο Φραγκάκης, γυρίζοντας στην Παραμυθιά, στο Πόποβο το κρέμασε πίσω από την πόρτα του καφενείου. Εκεί ρώτησε τους θαμώνες Ποποβίτες, αν γνωρίζουν το Γιώργο Κιάμο.

- Ναι, τον γνωρίζουμε, είναι μεγάλος κλέφτης.
- Πράγματι, ήταν τόσο μεγάλος, τους απάντησε, ώστε το κεφάλι του δεν το χωρούσε το σακούλι

Τα οκτώ (8) παιδιά του Γιώργου Κιάμου μεγάλωσαν με πολλές δυσκολίες κοντά στη μάνα τους, η οποία έκανε κάθε χειρονακτική δουλειά που πρόσφερε η εποχή εκείνη.

Ο Γιώργος Κιάμος όταν ζούσε, έλεγε : Σκότωσα άδικα, πρέπει να σκοτωθώ κι εγώ, για να αφήσω τα παιδιά μου ορφανά και να μην τα βλέπω να βασανίζονται ».

Προφορικές μαρτυρίες :

- Ο Παπαναστάσης Παπαθανασίου, δισέγγονος του Γιώργου Κιάμου.

Ο Παπαναστάσης Παπαθανασίου γεννήθηκε το 1953 στο Πολυνέρι της Ηγουμενίτσας. Γονείς του ήταν ο Φώτιος Παπαθανασίου (Ζωτικό) και η Μαρία Γκόκου (Πραδαλίτσα), εγγονή του Γιώργου Κιάμου. Είναι παντρεμένος με την

Ο Παπαναστάσης

Φωτογραφία. Από το διαδύκτιο .

Αγγελική Τζώρτζη (Άγιος Νικόλαος Ιωαννίνων). Το 1979 χειροτονήθηκε ιερέας. Ο Παπαναστάσης, έτσι τον ξέρουν στην Ήπειρο, είναι καλλίφωνος. Η φωνή του είναι χαρακτηριστική. Μοναδική. Μοιάζει με τη φωνή των αηδονιών την άνοιξη. Το 1993 κυκλοφόρησε τον πρώτο του δίσκο με τον τίτλο « Σούλι και Ήπειρος » Νούμερο Α και Β με τον διάσημο κλαρινίστα Πέτρο Λούκα Χαλκιά. Στα επόμενα χρόνια είδαν το φως της δημοσιότητας και άλλοι δίσκοι και σιντί. Τραγούδησε για πρώτη φορά το τραγούδι του Γιώργου Κιάμου με τίτλο « Τρεις περδικούλες κάθονταν » . Σχετικά με το Γιώργο Κιάμο, αφηγείται :

« Η Πανάγιω, κόρη του Γιώργου Κιάμου, ήταν γιαγιά μου. Σύμφωνα με όσα η ίδια μου είχε πει, ο πατέρας της σκότωσε κάποιον για ένα άλογο. Για το φόνο αυτόν πήγε φυλακή, πρώτα στα Γιάννενα και ύστερα στην Άρτα. Στην Άρτα βγήκε με εγγύηση. Ήρθε στην Πραδαλίτσα. Εδώ ζήτησε από τον αδερφό του το Χρήστο να πουλήσει την αγελάδα του για να πληρώσει την εγγύηση. Ο αδερφός του

αρνήθηκε. Έτσι, ο Γιώργος Κιάμος, αντί να γυρίσει στη φυλακή, βγήκε κλέφτης στο βουνό. Εκεί σχημάτισε δικιά του ομάδα. Το ελληνικό κράτος τον επικήρυξε. Και, σύμφωνα με τον τότε Νόμο, όποιος θα τον σκότωνε, αφού πήγαινε το κεφάλι του στην Αστυνομία και αποδείκνυε ότι πράγματι αυτός τον σκότωσε, θα έπαιρνε την επικήρυξη.

Πάσχα 1925. Ο Γιώργος Κιάμος επισκέφτηκε την οικογένειά του στην Πραδαλίτσα. Φεύγοντας, η γυναίκα του η Γιούλα, αφού τον αποχαιρέτησε, του είπε : Γιωργάκη μου να φυλάγεσαι και να προσέχεις, γιατί έχεις επτά (7) παιδιά

- Μη φοβάσαι, της απάντησε. Αν δε με πάρει η πρώτη σφαίρα, οι άλλες δε με κολλάνε.

Το βράδυ πέρασε από το σπίτι του φίλου του και συγχωριανού του Γιάννη Λάμπρου. Εκεί, αφού έφαγε και ήπια αρκετό ούζο, ανέβηκε στο λημέρι του Ντόκα, όπως του υπέδειξε ο οικοδεσπότης. Φτάνοντας στο λημέρι του Ντόκα,, τον περίμενε κρυμμένο το ελληνικό Απόσπασμα. Μόλις οι άντρες του τον αντίκρισαν, από μικρή απόσταση έριξαν εναντίον του. Ο Γιώργος Κιάμος, παρά το γεγονός ότι στο παρελθόν πολλές φορές είχε διαφύγει μέσα από τα χέρια των Ελλήνων χωροφυλάκων, αυτή τη φορά δεν μπόρεσε να αντιδράσει. Έπεσε νεκρός. Αφού τον σκότωσαν, του πήραν το κεφάλι, το οποίο παρέδωσαν στην ελληνική αστυνομία.

Προτού ξεψυχήσει, αναφώνησε, απευθυνόμενος σ' αυτούς που τον άκουγαν :

- Τι του' κανα του Γιάννη Λάμπρου και με πρόδωσε.

Αν γλιτώσω, θα τον φάω (σκοτώσω).

Στο μέρος της συμπλοκής πήγαν την άλλη μέρα τα παιδιά του, και, αφού βρήκαν το κορμί του πατέρα τους χωρίς κεφάλι, ενταφίασαν το υπόλοιπο σώμα στο νεκροταφείο της Πραδαλίτσας

Ο Γιώργος Κιάμος ήταν μετρίου αναστήματος. Ξανθός, όμορφος, ευκίνητος, αποφασιστικός, δίκαιος και υποστηρικτής των πτωχών και αδυνάτων. Είχε δυο αδέρφια το Χρήστο και το Φώτη.

Η γυναίκα του η Γιούλα (Παναγιώτα), ήταν ηρωίδα και αγία. Κοντούλα στο ανάστημα, εργατική, φοβισμένη από τις πολλές επισκέψεις, που δεχόταν τακτικά από τα Αποσπάσματα, για τον άντρα της. Καταγόταν από τη Βελανιδιά. Ήταν

κόρη του Γιώργου Σιώζου. Είχε τρεις αδερφές και έναν αδερφό, τον Αντώνη. Απεβίωσε το 1972 ».

- Ανδρομάχη Τζαλαβρά – Ντάγκα (Πετούσι Παραμυθιάς) :

Η Ανδρομάχη Τζαλαβρά – Ντάγκα, γεννήθηκε στο Πετούσι του Δήμου Σουλίου. Την αδερφή της την Ξάνθη βάπτισε ο Γιώργος Κιάμος. Όταν μεγάλωσε, παντρεύτηκε στη Βέλλιανη το Βασίλη Ντάγκα. :

« Η γιαγιά μου, η Παρασκευή Σπύρου, καταγόταν από το χωριό του Γιώργου Κιάμου, την Πραδαλίτσα. Ο Γιώργος Κιάμος είχε πάει φυλακή στα Γιάννενα. Κατόρθωσε όμως και δραπέτευσε. Επειδή δεν ξαναγύρισε πίσω στη φυλακή, βγήκε στο βουνό με τον Καραϊσκάκη (σ.σ.ψευδώνυμο) και κάποιον άλλον. Το ελληνικό κράτος τον επικήρυξε. Τακτικά έβγαιναν τα Αποσπάσματα και τον ζητούσαν. Έρχονταν και στο σπίτι μας που το έκαναν άνω κάτω. Τον πατέρα μου μάλιστα ήθελαν να τον στείλουν και εξορία, γιατί είχαν πληροφορίες ότι τον δεχόταν στο σπίτι.

Όταν το 1924 γεννήθηκε η αδερφή μου η Ξάνθη, είπε στη γιαγιά μου :

- Παρασκευή, θέλω να βαφτίσω την εγγονή σου.

- Εντάξη, του είπε η γιαγιά μου.

Όταν τη βάφτιζε στην εκκλησία, είχε στην πλάτη κρεμασμένο το ντουφέκι και σταυρωτά στο στήθος τις σφαίρες, επειδή συνέχεια τον κυνηγούσαν και του έστηναν μπλόκα.

Ένα βράδυ πήγε στο σπίτι του χωριανού του, του Γιάννη Λάμπρου. Εκεί, αφού έφαγε και ήπια πολύ ρακί (ούζο), αναχώρησε για το βουνό. Τη νύχτα δίψασε και, πηγαίνοντας να πει νερό « στο Νερό της Προβατίνας », το Απόσπασμα, που του είχε στήσει καρτέρι, τον σκότωσε.

Ο Γιώργος Κιάμος άφησε πίσω του πέντε κόρες και ένα γιο, το Σπύρο, που αργότερα έφτιαξε σπίτι στα Τύρια »

- Ο Θεόδωρος Μωραΐτης (1922) (συγχωριανός του Γιώργου Κιάμου)

Ο Θεόδωρος Μωραΐτης γεννήθηκε στην Πραδαλίτσα των Ιωαννίνων. Σχετικά με το Γιώργο Κιάμο και την δολοφονία του, σύμφωνα με όσα έχει ακούσει από τον πατέρα του και τους άλλους συγχωριανούς του, αφηγείται τα εξής :

« Το πραγματικό ονοματεπώνυμο του Γιώργου Κιάμου ήταν Γιώργος Τζώρτζης. Όταν όμως βγήκε στο βουνό και πήγε στην περιοχή του Σουλιού, επειδή έσμιξε με την ομάδα του ληστή Νικόλα Κιάμου, πήρε το ψευδώνυμο Κιάμος. Με το ψευδώνυμο αυτό τον ξέρουν ακόμα σήμερα, όχι μόνο στην Ήπειρο, αλλά κι αλλού.

Ο Γιώργος Κιάμος ήταν ένας απλός κατσικοκλέτης. Έκλεβε, όπως και πολλοί άλλοι την εποχή εκείνη, καμιά γίδα ή προβατίνα, από ανάγκη, ή από χούι. Τον κατηγορήσαν όμως, τον πήγαν δικαστήριο, τον καταδίκασαν και τον έκλεισαν στις φυλακές της Άρτας. Όταν αποφυλακίστηκε, γυρίζοντας στο χωριό του μαζί με δυο άλλους, συνάντησαν στο δρόμο ένα αδέσποτο άλογο. Το έπιασαν και το πήραν μαζί τους. Στη διαδρομή το καβαλίκευαν εναλλάξ και οι τρεις. Μόλις όμως πλησίασαν στο χωριό Ζαραβούτσι, όπου ο Κιάμος είχε τις στάνες του και θα τους εγκατέλειπε, ζήτησε να πάρει αυτός το άλογο. Ο ένας από τους δυο της παρέας έφερε αντίρρηση. Ο Κιάμος επέμεινε. Επέμεινε και ο άλλος. Μάλωσαν για τα καλά.

Ο Γιωργάκης Κιάμος τους παράτησε. Πήγε στη στάνη του, πήρε το κρυμμένο όπλο και, επιστρέφοντας έριξε εναντίον του καβαλάρη. Για κακή όμως τύχη καβαλάρης εκείνη τη στιγμή δεν ήταν αυτός που ήθελε το άλογο, αλλά ο άλλος.

Ο Γιωργάκης Κιάμος μετά το φόνο βγήκε στο βουνό μαζί με άλλους τρεις ή τέσσερις. Ο ένας από αυτούς ήταν κάποιος από το Καριώτι της Παραμυθιάς, που είχε το ψευδώνυμο Καραϊσκάκης .

Στη συνέχεια ο Γιωργάκης Κιάμος, επειδή σκότωσε τον καβαλάρη, πέρασε δικαστήριο και ερήμην καταδικάστηκε. Το ελληνικό κράτος τον επικήρυξε. Τα Αποσπάσματα από την Παραμυθιά τακτικά έβγαιναν για να τον συλλάβουν. Επειδή η ζωή του κινδύνευε, έφυγε από την περιοχή της Πραδαλίτσας. Πήγε στο Σούλι. Εκεί έσμιξε με την ομάδα του Νικόλα Κιάμου και του Τσίλη Μάστορα. Τότε ήταν που πήρε το ψευδώνυμο Κιάμος.

Το 1925 η τότε ελληνική κυβέρνηση για να εξολοθρεύσει τους ληστές της Ηπείρου, ψήφισε ειδικό Νόμο, σύμφωνα με τον οποίο, όποιος σκότωνε ληστή και πήγαινε το κεφάλι του στην Αστυνομία, αφού αποδείκνυε ότι πράγματι αυτός τον σκότωσε, έπαιρνε την επικήρυξη. Αν όμως ο δολοφόνος ήταν επικηρυγμένος ληστής, τότε λάμβανε την επικήρυξη, αλλά και του χαρίζονταν όλες οι ποινές του.

Με βάση το Νόμο αυτόν, οι περίφημοι επικηρυγμένοι ληστές Τσίλη Μάστορας και ο Νικόλα Κιάμος σχεδίαζαν να δολοφονήσουν το Γιώργο Κιάμο. Τα σχέδιά τους όμως, όταν τα πληροφορήθηκε η μάνα του Σταύρου Μπόλωση (Κορύστιανη), κρυφά ειδοποίησε το Γιώργο Κιάμο. Ο Γιωργάκης Κιάμος αμέσως έφυγε από το Σούλι και ήρθε στα παλιά του λημέρια, στα βουνά της Πραδαλίτσας. Ο Τσίλης Μάστορας και ο Νικόλας Κιάμος, για να εκδικηθούν τη μάνα του Σταύρου Μπόλωση, που πρόδωσε τα σχέδιά τους, σκότωσαν το παιδί της, το Σταύρο που ήταν κι αυτός ληστής και μάλιστα στην ομάδα τους. Του πήραν το κεφάλι και, αφού το πήγαν στην Αστυνομία, έλαβαν και την επικήρυξή του.

Ο Γιαννη - Λάμπρος ήταν διπλωμάτης. Τα είχε καλά και με την Αστυνομία και με τους ληστές. Αντίθετα ο Γιώργος Κιάμος, ενώ ήταν πραγματικά παλικάρι, δεν ήξερε από διπλωματία.

Ο Γιαννη - Λάμπρος, για να κλείσει τα στόματα μερικών που έλεγαν ότι έπαιζε διπλό ρόλο, φώναζε τους ληστές και τους είπε :

- Εγώ κατηγορούμαι ότι τα' χω καλά και με σας και με την Αστυνομία. Αυτό δε μ' αρέσει. Εγώ δεν είμαι ρουφιάνος.
- Θα πας στην Αστυνομία, του είπαν οι ληστές, και θα της πεις ότι αύριο θα είμαστε ψηλά στο ύψωμα. Να έρθει, κι αν μπορεί, να μας συλλάβει.

Πράγματι την άλλη μέρα το Απόσπασμα βγήκε να τους συλλάβει. Έγινε μεγάλη μάχη. Από το Απόσπασμα σκοτώθηκε κάποιος χωροφύλακας από την Άρτα, γιος παπά. Στο μέρος που σκοτώθηκε, μέχρι τελευταία υπήρχε ένας σιδερένιος σταυρός. Επίσης, τραυματίστηκε κι ένας άλλος χωροφύλακας. Η σφαίρα τον είχε πάρει στο κούφιο, ανάμεσα στα δόντια. Εκεί τον βρήκε τυχαία ο Μήτρο Κώστας. Έβαλε το δάκτυλο στο στόμα του και, αφού του έβγαλε το παγωμένο αίμα, μπόρεσε να αναπνεύσει. Έτσι, και γλίτωσε. Οι άλλοι χωροφύλακες έφυγαν όπως όπως τον κατή-φορο και μπήκαν στο σπίτι του παπά, που ήταν στην άκρη του χωριού. Εκεί η παπαδιά, για να τους σώσει, τους έκρυψε στο κατώι. Ο Γιωργάκης Κιάμος, που τους είχε πάρει είδηση, πήγε στο σπίτι του παπά και γεμάτος περηφάνια έκανε βόλτα στην αυλή του. Για μια στιγμή φώναξε την παπαδιά :

- Παπαδιά, της είπε. Βγάλε τα παιδιά έξω. Δεν πρόκειται να τα πειράξω. Εγώ τον καπετάνιο θέλω.

Ο καπετάνιος όμως δεν ήταν εκεί. Είχε φύγει νωρίτερα προς την Κόμπρα.

Ο Γιωργάκη Κιάμος άφοβα έμπαινε κι έβγαινε στην Πραδαλίτσα. Οι χωριανοί τον αγαπούσαν. Τακτικά πήγαινε στο σπίτι του Παναγιώτη Τσίλη (Τζώρτζη). Κάποια ημέρα που ήταν στο σπίτι του Παναγιώτη αρματωμένος με το τουφέκι και τις σφαίρες, μπήκε μέσα ο Α. Μ. Μόλις τον είδε, φοβήθηκε, του πιάστηκε η ανάσα. Επειδή ο Γιωργάκης είχε πολλά παιδιά κι ήταν και φτωχός, είχε ζητήσει από το Δεσπότη των Ιωαννίνων να μεσολαβήσει για να του χαριστεί η ποινή. Με αφορμή τη μεσολάβηση αυτή, ο Α.Μ. τον ρώτησε :

- Τι έγινε Γιωργάκη μου με την αθώωση;
- Δυστυχώς, ακόμα δεν έγινε τίποτε, του απάντησε ο Γιωργάκης.
- Μακάρι, μακάρι, είπε από το φόβο ο Α.Μ.

Από τότε η απάντηση αυτή έγινε στο χωριό ανέκδοτο. Γιατί, όταν ρωτάμε κάποιον, πώς πας με την υγεία σου; Και μας απαντάει : όχι καλά. Του λέμε στα αστεία : Μακάρι, μακάρι... .

Τον Απρίλη του 1925, κοντά στο Πάσχα, κάποιος από την Παραμυθιά έστειλε στο Γιώργο Κιάμο, ένα μικρό σημείωμα. Στο σημείωμα αυτό του έγραφε:

Γιωργάκη, κάνε το σκατό σου τρύπα
κι έμπα μέσα και κρύψου.
Αύριο βγαίνει το Απόσπασμα.

Την άλλη μέρα ο Γιωργάκης Κιάμος, αν και είχε λάβει το παραπάνω σημείωμα, πήγε με την παρέα του, στο Νερό της Προβατίνας να πει νερό. Ο Καραϊσκάκης μαζί με τους άλλους έφυγαν προς το λαιμό της Δόξας, του Τζυμάχου, όπου εκεί είχε τα μαντριά ο Νικόλα Σακαρέλης με τα αδέρφια του Κίτσιο και Παναγιώτη, ενώ ο Γιώργος Κιάμος έμεινε εκεί μόνος του.

Οι άντρες του Γιωργάκη Κιάμου, βλέποντας το Απόσπασμα να ανεβαίνει, αμέσως τον ειδοποίησαν να κρυφτεί. Αυτός ανέβηκε προς το ύψωμα, αλλά το Απόσπασμα ήταν ήδη εκεί. Τον είδε πίσω από έναν κέδρο, έριξε και τον τραυμάτισε βαριά. Τραυματισμένος, σβάρα κατέβηκε κάπου 100 μέτρα. Εκεί τον συνέλαβαν και αμέσως, όπως ήταν ζωντανός, του έκοψαν το κεφάλι. Αυτό, όπως είπαν, αποδείχτηκε από το γεγονός ότι ο λαιμός του, μετά το κόψιμο του κεφαλιού, χώθηκε ολόκληρος μέσα στο σώμα. Αν ήταν νεκρός, ο λαιμός θα έμενε έξω από το υπόλοιπο κορμί.

Στο μέρος αυτό πήγαν οι χωριανοί, τον βρήκαν και τον κήδεψαν στο Άγιο

Γεώργιο, παρεκκλήσι, έξω από το χωριό.

Μετά, όμως από μια εβδομάδα, ήρθε ειδική Επιτροπή από τα Γιάννενα και τον ξέθαψαν, για να βεβαιωθούν, αν πράγματι ο νεκρός ήταν ο Γιωργάκης Κιάμος.

Τα παιδιά του Γιωργάκη Κιάμου

Η Σταματία, η Πανάγιω, η Γίτσα (Γεωργία), η Φώτω, η Χρύσω, ο Σπύρος και ο Θοδωρής

Ο Γιώργος Κιάμος είχε καλή φωνή. Καλή φωνή είχε και η κόρη του η Πανάγιω. Αυτή τραγουδούσε το τραγούδι του ».

(Συνεχίζεται με εφημερίδες της εποχής 1925)

Ο λήσταρχος Γιώργος Κιάμος (Γ. Τζώρτζης) 2ο

Η εφημερίδα Ελευθερία Ιωαννίνων :

Α. Ημερομηνία : 19 Μαρτίου 1925, σελ. 1η (ψ.φ.31)

« ΑΙ ΑΜΝΗΣΤΕΙΑΙ ΤΩΝ ΛΗΣΤΩΝ

Παραμυθιά 14 Μαρτίου 1925

Ο εκ Ποπόβου της Παραμυθίας, Σωτήριος Κουτούπης, μεταβάς εις Αθήνας, εσχάτως επανέκαμψε, δι' ατομικάς του υποθέσεις, ενήργησε δια των κ.κ. Βουλευτών Ηπείρου παρά τη Κυβερνήσει, όπως δοθεί αμνηστεία εις τον άλλοτε επικηρυγμένον ληστήν Τσίλην Μάστορα, εκ Κορίστιανης της Παραμυθίας, ούτινος η επικήρυξις ως και των λοιπών ληστών Γ. Κιάμου, Κοντού και Μπόλοση, ανασταλείσα επί τινα καιρόν, επανήλθε εσχάτως εν ισχύι δια πάντας τους λοιπούς, πλην του ρηθέντος Τσίλη Μάστορα, επι τω λόγω ότι δήθεν ούτος μόνος συνετέλεσεν εις την εξόντωσιν της συμμορίας Αζίζ Λιούλιε και Μπέκιου Κιαμήλ Χόντζα (αδελφού του γνωστού ληστού Νταούτ Χόντζα, διαμένοντος ήδη εν Αλβανία). Ερωτώμεν ήδη, διατί οι κ.κ. Βουλευταί Ηπείρου εξήτησαν την αμνηστείαν μόνον του Τσίλη Μάστορα και ουχί και των λοιπών Γ. Κιάμου, Κοντού και Μπόλοση; Μήπως νομίζουν ότι μόνον ούτος συνετέλεσεν εις την εξόντωσιν της συμμορίας Αζίζ Λιούλιε, κτλ. Ας γνωρίσουν, ως άλλως είναι παγκοίνως γνωστόν, ότι εις τον φόνον και την εξόντωσιν της συμμορίας Αζίζ Λιούλιε συνετέλεσεν ου μόνον ο Τσίλης Μάστορας, αλλά και οι ανωτέρω Γ. Κιάμος, Κοντός και Μπόλοσης, προσενεγκόντες επίσης κατά τας τελευταίας εκλογάς και το Δημοψήφισμα, ουχί μικροτέρας του Τσίλη Μάστορα δια την

ανάδειξιν τούτων ως Βουλευτών. (1) Καθήκον όθεν είχαν και έχουν οι κ.κ. Βουλευταί της Ηπείρου να ενεργήσουν όπως δοθεί αμνηστεία ουχί μονομερώς εις τον Τσίλη Μάστορα, αλλά και εις πάντας τους ανωτέρω, τοσούτω δε μάλλον επιβάλλετο η ενέργεια αύτη, δια τον Γ. Κιάμον, καθόσον πλην της συμμετοχής του εις την εξόντωσιν της συμμορίας του Αζίζ Λιούλιε, κατε-δίωξεν ούτος συστηματικώς και τελεσφόρως και την συμμορία του επικεκηρυγμένου και διαβοήτου ληστού Κώστα Νάση, ήτις αδυνατούσα πλέον να διατηρηθεί εις την περιφέρειαν Ποπόβου και εν γένει ολοκλήρου της Παραμυθίας, ηναγκάσθη να εύρη κρησφύγετο εις την περιφέρειαν Πάργας (ένθα υπήρχεν με το ποίμνιόν του ο αρχιποιμήν Γιάννης Σακαρέλης εκ Ποπόβου), όπως επίσης δεν αφήκε ταύτην ήσυχον ο ρηθείς Γ. Κιάμος εκ Πράδαλας, αλλά δις μετέβη και εκεί προς καταδίωξιν ταύτης, εξ ου πανταχόθεν πιεζόμενοι οι οπαδοί του ρηθέντος Κώστα Νάση, ηναγκάσθησαν καθ' ύπνους να δολοφονήσωσι τον αρχηγόν των Κ. Νάσην και ούτω και την βεβαίαν σύλληψιν ή εξόντωσιν των υπό Γ. Κιάμου διέφυγον και μετ' ελπίδων πολλών προσβλέ-πουσιν εις την χορήγησιν αμνηστείας δι' αυτούς, εκτός και της αμοιβής. Τα δε της υπό του Γεωργίου Κιάμου καταδίωξεως της συμμορίας Κ. Νάση, είναι τόσον βεβαια και αληθή, ώστε ου μόνον εις την περιφέρειαν ολόκληρον της επαρχίας Παραμυθίας και Πάργας, αλλά και εις άπασας τας αρμοδίας Αρχάς τυγχάνουσι γνωστά και προ και μετά τόν φόνον του Κ. Νάση. Ορθόν όθεν, επαναλαμβάνουμεν και επιβεβλημένον είναι κατόπιν των ανωτέρω, όπως οι κ.κ. Βουλευταί της Ηπείρου ενεργήσωσιν ίνα και εις τους ρηθέντας Γ. Κιάμον, Κοντόν και Μπόλοσην δοθεί αμνηστεία, αφού πρώτον ανασταλεί η επικήρυξις των, ως του Τσίλη Μάστορα ή άλλως διαταχθεί η σύντονος και αποτελεσματική καταδίωξις και εξόντωσις απάντων των ληστών, τούτων άνευ εξαιρέσως τινός προς ησυχίαν του τόπου »

Β'. Ημερομηνία : 30 Μαρτίου 1925, σελ. 1η. (ψ.φ.)

« ΥΠΟ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΤΩΝ ΛΗΣΤΩΝ

Κούρεντα 20 Μαρτίου 1925

Εδιάβασα σε κάποια εφημερίδα της πόλεως σας την κακοποίηση του δασοφύλακος Κουρέντων υπό του ληστού Γ. Κιάμου και Σίας, αλλά θα ήτο ευτύχημα εάν η δράσις και ενέργεια του εν λόγω ληστού περιορίζετο ως εκεί και

δεν είχε και το θράσος να ενεργήσει έλεγχο του Αστυνομικού Σταθμού Κουρέντων εν πλήρει μεσημβρία και άνευ ουδενός φόβου, υπό τας ακολούθους περιστάσεις :

Ο δασονόμος Κουρέντων είχε μεταβεί την 17ην τρέχοντος εις Ζαγόρτσαν δι' υπηρεσίαν. Συνέπεσεν δε να συναντήσει εκεί τον λήσταρχον Γ. Κιάμον με την συμμορίαν του και υπεβλήθη εις πρόχειρον ανάκρισιν υπ' αυτού, ζητούντος πληροφορίας αν εις τον Σταθμό Κουρέντων ήσαν πολλοί χωροφύλακες. Ο δε δασονόμος του είπε ότι είναι μόνον έξι, οπότε ο καλός πληροφορο-ρημένος λήσταρχος του είπε : « Ημείς ξέρομε πώς είναι μόνον ένας χωροφύλακας, γιατί εσύ λες ψέματα ;» Εκτούτου δε έλαβον αφορμήν και τον εκακοποίησαν, αν και ο δασονόμος εκ του φόβου ουδέν ανέφερεν εις το χωρίον. Κατόπιν τούτου ο Γ. Κιάμος και Σία έφυγαν προς την Χίνκαν και είπον εις τον δασονόμο : « Θα σε συναντήσομε στον δρόμο κατά την επιστρο-φήν και θα πάμε μαζί στα Κούρεντα, όπως και έγινε.

Διερχόμενοι οι λησταί κάτωθεν του Σχολείου Κουρέντων κατά τας 10 π.μ. της ίδιας ημέρας και διευθυνόμενοι προς το μεσοχώρι του χωριού ανεγνωρίσθησαν από κάποιον μαθητήν, όστις κατάγεται από του Ντουβλά του Τσάμικου και τους ήξερε και είπεν εις τον Διευθυντήν του Σχολείου, καθηγητήν κ. Θεοχ. Παππαγεωργίου ότι αυτός που περνάει κάτωθεν του Σχολείου είναι ο Κιάμος. Στο άκουσμα του ονόματος του ληστού, οι μαθηταί και αι μαθήτριά του Σχολείου κατελήφθησαν υπό τρόμου και ο Διευθυντής ηναγκάσθη να στείλει τα παιδιά σπίτι των και να παραμερίσει και αυτός δια κάθε κακό ενδεχόμενον.

Αυτή ήτο η πρώτη εντύπωσις της εισόδου του ληστάρχου στα Κούρεντα, όστις κατέλυσε στο μπακάλικο του Ηλία Καρβούνη, όπου βρήκε το μόνο χωροφύλακα, Σταθμάρχην του χωριού μας και αρκετούς συγχωριανούς, προς τους οποίους εδήλωσεν ότι είναι εμπιστευτικόν απόσπασμα και προσέφερε σ' όλους τσίπουρο. Εδώ εγνώρισε τον Κιάμον αμέσως ο συγχωριανός μας Κώτσιος Πάντος, διότι συνέπεσε να συνυπηρετούν εις τας φυλακάς Άρτας.

Αφού ήπιαν τα τσίπουρά των όλοι, τότε ο λήσταρχος, ως αρχηγός δήθεν του εμπιστευτικού αποσπάσματος, εζήτησε τον Πρόεδρον της Κοινότητας, αλλά τι ατυχής σύμπτωσις να λείπει ο πρόεδρος, διότι δεν είχεν ειδοποιηθεί προηγουμένως ότι θα εδέχετο τέτοιο απόσπασμα για να του ετοιμάσει γιατάκι για το βράδυ, όπως δικαιολογούσαν την τετράκις ζήτησιν του προέδρου της Κοινότητος.

Αφού παρέμειναν κάμποση ώρα στο μπακάλικο και ήρχισαν οι συγχωριανοί ο ένας μετά τον άλλον να φεύγουν, γιατί ένοιωσαν πλέον ποιο ήτο το απόσπασμα, κίνησε να πάει στο Σταθμό του και ο Σταθμάρχης χωροφύλαξ και επειδή το διάστημα από το μπακάλικο ως τον Σταθμόν είναι δύο λεπτά της ώρας, εθεώρησεν καλόν ο αρχηγός του εμπιστευτικού αποσπάσματος να διατάξει ένα εκ των υπ' αυτόν και συνοδεύσει τον χωροφύλακα ως τον Σταθμόν, όπερ και εγένετο και μόλις έφθασεν στο Σταθμό, εγένετο υπό του συνοδού ληστού σχετική επιθεώρησις του Σταθμού και ευρέθησαν τα πάντα εντάξει.

Μετά ταύτα επέστρεψεν πάλιν στο μπακάλικο, όπου ήπιαν και άλλο λίγο τσίπουρο, δηλαδή τόσο όσο χρειάστηκε να 'ρθουν στο κέφι οι άντρες του εμπιστευτικού αποσπάσματος και ν' αρχίσουν το τραγούδι. Ο καπετάνιος τραγούδησε πολύ όμορφα το τραγούδι των Τσεκουραίων και την Βασίλω Αρχόντισσα. Εν τω μεταξύ άρχισε να βραδιάζει και επειδή ο «αφιλότιμος» ο Πρόεδρος της Κοινότητος δεν παρουσιάστηκε να φροντίσει και τους εξεύρη γιατάκι τους πήρε ο Κώτσιο Πάντος σπίτι του και κατά τας 10-11 την νύκτα απήλθον, αφού προηγουμένως πήγαν να ξυλοκοπήσουν τον συγχωριανό μας Γιώργο Ζήκο, επειδή κατά το διάστημα της διαμονής των στο σπίτι του Κώτσιο Πάντου, έστειλε το κορίτσι του ο Γιώργο Ζήκος να πάρει κάποιο αρνί, το οποίον είχε πάει στα πρόβατα του Κώτσιο Πάντου και επειδή το κορίτσι του πήγε δύο – τρεις φορές για την υπόθεσιν αυτήν, νόμισε ο αρχηγός του εμπιστευτικού αποσπάσματος ότι τον επρόδωσαν και έτσι ο δυστυχής Γιώργο – Ζήκος γλύτωσε το ξύλο χάρις εις τα κλάματα της γυναίκας του και των παιδιών των.

Μετά την αναχώρησιν από το χωριό μας πήγαν στο σπίτι του Τσιόλου Γιώτη από το Πετσάλη, που είναι ένας μαχαλάς των Κουρέντων, απέχων είκοσι λεπτά της ώρας από το χωριό μας, και αφού έφαγαν κι εκεί, τράβηξαν προς άγνωστον διεύθυνσιν, ίσως να επιθεωρήσουν άλλους Σταθμούς αστυνομικούς, διότι φαίνεται ότι η αποστολή των δεν έληξε. Αυτό άλλως τε το πιστοποιεί κι ο επιστολογράφος σας εκ Ποπόβου.

Κουρεντινός

Κάτω Ζάλογγον 20 Μαρτίου 1925

(συνέχεια της ίδιας εφημερίδας, σελίδα 2)

Από τα Κούρεντα ο Γ. Κιάμος πέρασε στου Μάζη και ζήτησε τον Πέτρον Ξουράφα. Αλλά εκρύφτηκε και δεν παρουσιάστηκε. Μετά διευθύνθηκε με την

συμμορίαν του προς εδώ το Κάτω Ζάλογγον, όπου έστησε δικαστήριο δια το κλαπέν δόκανο του Νικόλα Δρόσου από τον Φίλιππα Βάσιον και, αφού εδικαίωσαν τον Δρόσον, του επέστρεψαν το δόκανο και εξυλοκόπησαν τον Φ. Βάσιον, λέγοντες παντού εις Κούραντα και Ζάλογγον :

-Εμείς θα βάλομε Νόμους και ουχί η Κυβέρνησις, διότι δεν είναι ικανή, αλλά σας λέγομε να συμμορφωθείτε προς το δίκαιο.

Φυγοδικεί με αυτούς και ένας χωροφύλακας του αστυνομικού Σταθμού Κερασόβου Παραμυθίας εκ Χειμάρας, όστις είχε ένταλμα φυλακίσεως και ένεκα τούτου ελιποτάκτησε. Η δε, περιβόητη Κωστάντω Κούρεντα, αφού είδε τον χωροφύλακα, ενόμισε ότι είναι απόσπασμα, ανέφερε εις αυτούς ότι δύο παιδιά της έκλεψαν μερικά πράγματα και αφού επήραν τα παιδιά συνοδεία, δέρνοντάς τα μέχρι Βορμπόμπας, τα απέλυσαν. Η δε Κωστάντω ανέφερε εις αυτούς ότι ο αγαπητικός της Παν. Μάρκου Λώλης, ο έγκλιστος ήδη εν ταις φυλακές Ακραίου, διότι είχαν βγει στα βουνά τον χειμώνα και συνελήφθησαν στο Μάζη, της χρεωστεί 3.000 δραχμάς. Ούτοι δε τα ζητούνε από την γυναίκα του »

Γ'. Ημερομηνία : Δευτέρα 27 Απριλίου 1925 (ψ.φ.42)

« Παραμυθία 20 Απρ.: Απόσπασμα υπό την αρχηγίαν του ιδιώτου ληστοδιώκτου Λυράβδου, του ενωμοτάρχου Χελώνη και του Σταθμάρχου Ποπόβου (σ.σ. σήμερα Αγία Κυριακή Παραμυθίας) συνεπλάκη σήμερον λίαν πρωί παρά την θέσιν « Νερό της Προβατίνας » του χωρίου Πραδάλων (σ.σ. σήμερα Πραδαλίτσα Ν. Ιωαννίνων), μετά της ληστρικής συμμορίας του επικηρυγμένου ληστού Γεωρ. Κιάμου, αποτέλεσμα δε της συμπλοκής υπήρξε ο φόνος του ληστάρχου Γεώρ. Κιάμου, ούτινος η κεφαλή αποκοπέισα, κομίζεται αύριον ενταύθα »

Δ'. Ημερομηνία Πέμπτη 30 Απριλίου 1925 (ψ.φ.42) :

« Παραμυθία 25 Απρ. - Συγχαίρομεν εγκαρδίως τους αρμοδίους δια την εκλογήν και αποστολήν ως αποσπασμάρχου ανά την επαρχίαν Παραμυθίας τον ενωμοτάρχη Γεωργ. Χελώνη, όστις εν διαστήματι 14 μόνον ημερών κατώρθωσε τον φόνον του διαβοήτου ληστάρχου Γεωργ. Κιάμου, δυο και η επαρχία τον ευγνωμονεί. (Επονται πολλάί υπογραφαί)»

Το τραγούδι του Γιώργου Κιάμου

Ο χαμός του λήσταρχου Γιώργου Κιάμου (20 Απρίλη 1925, Δευτέρα του Πάσχα) συγκίνησε τόσο πολύ τους κατοίκους της Πραδαλίτσας και της γύρω από αυτήν περιοχής, ώστε η ηπειρώτικη λαϊκή μούσα τον έκανε μοιρολόγι. Στους στίχους του αναφέρονται παραστατικά, το λιθάρι του Ντόκα, δηλαδή το μέρος που τον σκότωσαν και του πήραν το κεφάλι, οι συμβουλές που του έδιναν να μην πηγαίνει σε σπίτια φίλων και κουμπάρων, ως και τα τελευταία λόγια που αναφώνησε ξεψυχώντας για τον προδότη του το Γιάννη Λάμπρο.

Το μοιρολόγι αυτό σώθηκε, επειδή το τραγουδούσε με δάκρυα στα μάτια η κόρη του Πανάγιω στο γνέσιμο, στον αργαλειό, στο πλέξιμο, στο λόγγο και στις διάφορες αγροτικές εργασίες. Το 1993 ο δισέγγονός του, Παπαναστάσης (Παπαθανασίου) και εγγονός της Πανάγιως, το κυκλοφόρησε σε δίσκο.

Ο Παπαναστάσης : « Το τραγούδι του προπάππου μου Γιώργου Κιάμου το άκουσα για πρώτη φορά από τη γυναίκα του τη Γιούλα, όταν ακόμα ήμουν έφηβος. Θυμάμαι ότι τότε μου είχε πει :

- Ναστάση, έχεις καλή φωνή. Όταν μεγαλώσεις, να κάνεις πλάκα (δίσκο γραμμοφώνου) το τραγούδι του μακαρίτη μου.
- Με τη βοήθεια του Θεού, της απάντησα, θα το κάνω.

Και πράγματι το 1993 ξεπλήρωσα το τάμα μου προς την προγιαγιά μου. Τραγουδώντας το στην Εταιρεία Λύρα, έδωσα για τίτλο « Του Γιώργου Κιάμου ». Η εταιρεία όμως, όταν το κυκλοφόρησε, δεν έβαλε στο δίσκο το δικό μου τίτλο, αλλά τον πρώτο στίχο του « Τρεις περδικούλες κάθονταν ». Έτσι, σήμερα με τον τίτλο αυτόν κυκλοφορεί σε CD της αγοράς ».

Του Γιώργου Κιάμου (μοιρολόγι)

Τρεις περδικούλες κάθονταν
στου Ντόκα το λιθάρι.

Η μια κοιτάει τα Γιάννενα
και η άλλη κοιτάει την Άρτα
κι η Τρίτη ν' η μικρότερη
μοιρολογάει και λέει :

Τ' είν' το κακό που έγινε
Γιωργάκη Κιάμο μου,

αχ, στους καπεταναραίους.
Το Γιώργο Κιάμο βάρεσαν
του πήραν το κεφάλι.
Δε στο 'πα Γιώργη μου μια φορά,
Αχ, δε στο 'πα τρεις και πέντε.
Σε φίλους σπίτια να μην πας
ούτε και σε κουμπάρους.
Οι φίλοι φίδια σου 'γιναν
και οι κουμπάροι σκύλοι.
Αχ, τι του 'κανα μωρέ παιδιά
φτουνού του Γιάννη Λάμπρου,
όπου με πότισε ρακί
και μου 'δειξε λημέρι.
Αχ, ο μαύρος ξεψυχάω,
δε θα ζήσω να τον φάω.

(τέλος)

Ο λήσταρχος Γιώργος Κιάμος (Γ. Τζώρτζης) 2^ο

Η εφημερίδα Ελευθερία Ιωαννίνων :

Α. Ημερομηνία : 19 Μαρτίου 1925, σελ. 1^η (ψ.φ.31)

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΙΣ

ΑΙ ΑΜΝΗΣΤΕΙΑΙ ΤΩΝ ΑΠΙΣΤΩΝ

Παραμυδιά 14 Μαρτίου 195

Ὁ ἐκ Ποπόβου τῆς Παραμυθίας, Σωτήριος Κουτούπης, μεταβάς εἰς Ἀθήνας, ὁπόθεν ἐσχάτως ἐπανέκαμψε, δι' ἀτομικὰς του ὑποθέσεις, ἐνήργησε διὰ τῶν κ. κ. Βουλευτῶν Ἡλείου παρὰ τῇ Κυβερνήσει, ὅπως δοθῇ ἀμνηστία εἰς τὸν ἄλλοτε ἐπικεκηρυγμένον ληστὴν Τσίλην Μάστορα, ἐκ Κορίστιανης τῆς Παραμυθίας, οὔτινος ἢ ἐπικλήρυξίς ὡς καὶ τῶν λοιπῶν ληστῶν Γ. Κιάμου, Κοντοῦ καὶ Μπόλοση, ἀνασταλεῖσα ἐπὶ τινὰ καιρὸν, ἐπανῆλθεν ἐσχάτως ἐν ἰσχυρῇ διὰ πάντας τοὺς λοιποὺς, πλην τοῦ ρηθέντος Τσίλη Μάστορα, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι, δῆθεν οὗτος μόνος συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐξόντωσιν τῆς συμμορίας Ἀζίζ Λιούλιε καὶ Μπέκιου Κιαμήλ Χόντζα (ἀδελφοῦ τοῦ γνωστοῦ ληστοῦ Νταοῦτ Χόντζα διαμένοντος ἤδη ἐν Ἀλβανίᾳ). Ἐρωτῶμεν ἤδη διατί οἱ κ. κ. Βουλευταὶ Ἡλείου ἐζητήσαν τὴν ἀμνηστείαν μόνον τοῦ Τσίλη Μάστορα, καὶ οὐχὶ καὶ τῶν λοιπῶν Γ. Κιάμου, Κοντοῦ καὶ Μπόλοση; Μήπως νομίζουν ὅτι μόνον οὗτος συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐξόντωσιν τῆς συμμορίας Ἀζίζ Λιούλιε, κτλ. ἅς γνωρίσουν ὡς ἄλλως τε εἶναι παγχοίνως γνωστὸν,

« ΑΙ ΑΜΝΗΣΤΕΙΑΙ ΤΩΝ ΛΗΣΤΩΝ

Παραμυθιά 14 Μαρτίου 1925

Ο εκ Ποπόβου της Παραμυθίας, Σωτήριος Κουτούπης, μεταβάς εις Αθήνας, εσχάτως επανέκαμψε, δι' ατομικάς του υποθέσεις, ενήργησε δια των κ.κ. Βουλευτών Ηπείρου παρά τη Κυβερνήσει, όπως δοθεί αμνηστεία εις τον άλλοτε επικηρυγμένον ληστήν Τσίλην Μάστορα, εκ Κορίστιανης της Παραμυθίας, ούτινος η επικήρυξις ως και των λοιπών ληστών Γ. Κιάμου, Κοντού και Μπόλοση, ανασταλείσα επί τινα καιρόν, επανήλθε εσχάτως εν ισχύι δια πάντας τους λοιπούς, πλην του ρηθέντος Τσίλη Μάστορα, επι τω λόγω ότι δήθεν ούτος μόνος συνετέλεσεν εις την εξόντωσιν της συμμορίας Αζίζ Λιούλιε και Μπέκιου Κιαμήλ Χόντζα (αδελφού του γνωστού ληστού Νταούτ Χόντζα, διαμένοντος ήδη εν Αλβανία). Ερωτώμεν ήδη, διατί οι κ.κ. Βουλευταί Ηπείρου εξήτησαν την αμνηστείαν μόνον του Τσίλη Μάστορα και ουχί και των λοιπών Γ. Κιάμου, Κοντού και Μπόλοση; Μήπως νομίζουν ότι μόνον ούτος συνετέλεσεν εις την εξόντωσιν της συμμορίας Αζίζ Λιούλιε, κτλ. Ας γνωρίσουν, ως άλλως είναι παγκοίνως γνωστόν, ότι εις τον φόνον και την εξόντωσιν της συμμορίας Αζίζ Λιούλιε συνετέλεσεν ου μόνον ο Τσίλης Μάστορας, αλλά και οι ανωτέρω Γ. Κιάμος, Κοντός και Μπόλοσης, προσενεγκόντες επίσης κατά τας τελευταίας εκλογάς και το Δημοψήφισμα, ουχί μικροτέρας του Τσίλη Μάστορα δια την ανάδειξιν τούτων ως Βουλευτών. (1) Καθήκον όθεν είχαν και έχουσιν οι κ.κ. Βουλευταί της Ηπείρου να ενεργήσουν όπως δοθεί αμνηστεία ουχί μονομερώς εις τον Τσίλη Μάστορα, αλλά και εις πάντας τους ανωτέρω, τοσούτω δε μάλλον επιβάλλετο η ενέργεια αύτη, δια τον Γ. Κιάμον, καθόσον πλην της συμμετοχής του εις την εξόντωσιν της συμμορίας του Αζίζ Λιούλιε, κατε-δίωξεν ούτος συστηματικώς και τελεσφόρως και την συμμορία του επικηρυγμένου και διαβοήτου ληστού Κώστα Νάση, ήτις αδυνατούσα πλέον να διατηρηθεί εις την περιφέρειαν Ποπόβου και εν γένει ολοκλήρου της Παραμυθίας, ηναγκάσθη να εύρη κρησφύγετο εις την περιφέρειαν Πάργας (ένθα υπήρχεν με το ποίμνιόν του ο αρχιποιμήν

Γιάννης Σακαρέλης εκ Ποπόβου), όπως επίσης δεν αφήκε ταύτην ήσυχον ο ρηθείς Γ. Κιάμος εκ Πράδαλας, αλλά δις μετέβη και εκεί προς καταδίωξιν ταύτης, εξ ου πανταχόθεν πιεζόμενοι οι οπαδοί του ρηθέντος Κώστα Νάση, ηναγάκθησαν καθ' ύπνους να δολοφονήσωσι τον αρχηγόν των Κ. Νάσην και ούτω και την βεβαίαν σύλληψιν ή εξοντωσην των υπό Γ. Κιάμου διέφυγον και μετ' ελπίδων πολλών προσβλέ-πουσιν εις την χορήγησιν αμνηστείας δι' αυτούς, εκτός και της αμοιβής. Τα δε της υπό του Γεωργίου Κιάμου καταδίωξεως της συμμορίας Κ. Νάση, είναι τόσο βεβαια και αληθή, ώστε ου μόνον εις την περιφέρειαν ολόκληρον της επαρχίας Παραμυθίας και Πάργας, αλλά και εις απάσας τας αρμοδίας Αρχάς τυγχάνουσι γνωστά και προ και μετά τόν φόνον του Κ. Νάση. Ορθόν όθεν, επαναλαμβάνουμεν και επιβεβλημένον είναι κατόπιν των ανωτέρω, όπως οι κ.κ. Βουλευταί της Ηπείρου ενεργήσωσιν ίνα και εις τους ρηθέντας Γ. Κιάμον, Κοντόν και Μπόλοσην δοθεί αμνηστεία, αφού πρώτον ανασταλεί η επικήρυξις των, ως του Τσίλη Μάστορα ή άλλως διαταχθεί η σύντονος και αποτελεσματική καταδίωξις και εξόντωσις απάντων των ληστών, τούτων άνευ εξαιρέσως τινός προς ησυχίαν του τόπου »

Β'. Ημερομηνία : 30 Μαρτίου 1925, σελ. 1^η. (ψ.φ.)

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΕΙΣ

ΥΠΟ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΤΩΝ ΛΗΣΤΩΝ

Κούρενα 20 Μαρτίου 1925

Ἐδιάβασα σὲ ἄτοια ἔφημε ἰδα τῆς πόλεός σας τὴν κακοποιήσιν τοῦ δασοφύλακο, Κουρέντων ὑπὸ τοῦ ληστοῦ Γ. Κιάμου καὶ Σας, ἀλλὰ θὰ ἦτο εὐτύχημα εἴαν ἡ δουᾶσις καὶ ἐνεργεία τοῦ ἐν λόγῳ ληϊτοῦ περὶ ὠρ ζετο ὡς ἐκεῖ καὶ δὲν εἶλε καὶ τὸ θράσος νὰ ἐνεργήσῃ ἔλεγχον τοῦ Αστυνομικοῦ Σταθμοῦ Κουρέντων ἐν πλήρει μεσημβρίᾳ καὶ ἄνευ οὐδενὸς φόβου, ὑπὸ τὰς ἀκολούθους περιστάσεις:

Ὁ δασονόμος Κουρέντων εἶλε μεταβῆ τὴν 17ην τρέγοντο; εἰς Ζαγόρτσαν εἰς ὑπὲρ ἀνσυνέπεσεδενὰ σιναντήσῃ ἐκεῖ τὸν ληϊταρχον Γ. Κιάμον μὲ τὴν συμμορίαν του καὶ ὑπεβλήθη εἰς κλοπὴν ἀνάκρισιν ὑπ' αὐτοῦ ζητοῦντος πληροφορίας ἄνευ τὸν σταθμὸ Κουρέντων ἦσαν πολλοὶ χωροφύλακες ὁ δὲ δασονόμος τοῦ εἶπε ὅτι εἶναι μόνον εἰς ὅποτε ὁ καλῶς πληροφορημένος ληϊταρχος τοῦ εἶλε:— «Ἡμεῖς ξέρομε πῶς εἶναι μόνον ἓνας χωροφύλακας γιὰ τὴν ἐνὶ λῆσιν ἡμέρας;» Ἐκ τούτου δὲ ἔλαβον ἀφορμὴν καὶ τὸν ἐκακοποίησαν, ἂν καὶ ὁ δασονόμος ἐκ τοῦ φόβου οὐδὲν ἀνέφερεν εἰς τὸ χωρίον. Κατόπιν τούτου ὁ Γ. Κιάμος καὶ Σ. α. ἔφυγαν πρὸς τὴν Χίνκαν καὶ εἶπον εἰς τὸν δασονόμον: «Θὰ σὲ συναντήσωμε στὸν δρόμον, κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν καὶ θὰ πᾶμε μαζὴν στὰ Κού-

« ΥΠΟ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ

ΤΩΝ ΛΗΣΤΩΝ

Κούρεντα 20 Μαρτίου 1925

Εδιάβασα σε κάποια εφημερίδα της πόλεως σας την κακοποίησην του δασοφύλακος Κουρέντων υπό του ληστού Γ. Κιάμου και Σίας, αλλά θα ήτο ευτύχημα εάν η δράσις και ενέργεια του εν λόγω ληστού περιορίζετο ως εκεί και δεν είχε και το θράσος να ενεργήσει έλεγχον του Αστυνομικού Σταθμού Κουρέντων εν πλήρει μεσημβρία και ανευ ουδενός φόβου, υπό τας ακολούθους περιστάσεις :

Ο δασονόμος Κουρέντων είχε μεταβεί την 17^{ην} τρέχοντος εις Ζαγόρτσαν δι' υπηρεσίαν. Συνέπεσεν δε να συναντήσῃ εκεί τον λήσταρχον Γ. Κιάμον με την συμμορίαν του και υπεβλήθη εις πρόχειρον ανάκρισιν υπ' αυτού, ζητούντος πληροφορίας αν εις τον Σταθμό Κουρέντων ήσαν πολλοί χωροφύλακες. Ο δε δασονόμος του είπε ότι είναι μόνον έξι, οπότε ο καλός πληροφορο-ρημένος λήσταρχος του είπε : « Ημείς ξέρομε πώς είναι μόνον ένας χωροφύλακας, γιατί εσύ λες ψέματα ;» Εκτούτου δε έλαβον αφορμήν και τον εκακοποίησαν, αν και ο δασονόμος εκ του φόβου ουδέν ανέφερεν εις το χωρίον. Κατόπιν τούτου ο Γ. Κιάμος και Σία έφυγαν προς την Χίνκαν και είπον εις τον δασονόμο : « Θα σε συναντήσομε στον δρόμο κατά την επιστρο-φήν και θα πάμε μαζί στα Κούρεντα, όπως και έγινε.

Διερχόμενοι οι λησταί κάτωθεν του Σχολείου Κουρέντων κατά τας 10 π.μ. της ίδιας ημέρας και διευθυνόμενοι προς το μεσοχώρι του χωριού ανεγνωρίσθησαν από κάποιον μαθητήν, όστις κατάγεται από του Ντουβλά του Τσάμικου και τους ήξερε και είπεν εις τον Διευθυντήν του Σχολείου, καθηγητήν κ. Θεοχ. Παππαγεωργίου ότι αυτός που περνάει κάτωθεν του Σχολείου είναι ο Κιάμος. Στο άκουσμα του ονόματος του ληστού, οι μαθηταί και αι μαθήτριά του Σχολείου κατελήφθησαν υπό τρόμου και ο Διευθυντής ηναγκάσθη να στείλει τα παιδιά σπίτι των και να παραμερίσει και αυτός δια κάθε κακό ενδεχόμενον.

Αυτή ήτο η πρώτη εντύπωσις της εισόδου του ληστάρχου στα Κούρεντα,

όστις κατέλυσε στο μπακάλικο του Ηλία Καρβούνη, όπου βρήκε το μόνο χωροφύλακα, Σταθμάρχην του χωριού μας και αρκετούς συγχωριανούς, προς τους οποίους εδήλωσεν ότι είναι εμπιστευτικόν απόσπασμα και προσέφερε σ' όλους τσίπουρο. Εδώ εγνώρισε τον Κιάμον αμέσως ο συγχωριανός μας Κώτσιος Πάντος, διότι συνέπεσε να συνυπηρετούν εις τας φυλακάς Ἄρτας.

Αφού ήπιαν τα τσίπουρά των όλοι, τότε ο λήσταρχος, ως αρχηγός δήθεν του εμπιστευτικού αποσπάσματος, εξήτησε τον Πρόεδρον της Κοινότητος, αλλά τι ατυχής σύμπτωσης να λείπει ο πρόεδρος, διότι δεν είχεν ειδοποιηθεί προηγουμένως ότι θα εδέχετο τέτοιο απόσπασμα για να του ετοιμάσει γιατάκι για το βράδυ, όπως δικαιολογούσαν την τετράκις ζήτησιν του προέδρου της Κοινότητος.

Αφού παρέμειναν κάμποση ώρα στο μπακάλικο και ήρχισαν οι συγχω-ριανοί ο ένας μετά τον άλλον να φεύγουν, γιατί ένοιωσαν πλέον ποιο ήτο το απόσπασμα, κίνησε να πάει στο Σταθμό του και ο Σταθμάρχης χωροφύλαξ και επειδή το διάστημα από το μπακάλικο ως τον Σταθμόν είναι δύο λεπτά της ώρας, εθεώρησεν καλόν ο αρχηγός του εμπιστευ-τικού αποσπάσματος να διατάξει ένα εκ των υπ' αυτόν και συνοδεύσει τον χωροφύλακα ως τον Σταθμόν, όπερ και εγένετο και μόλις έφθασεν στο Σταθμό, εγένετο υπό του συνοδού ληστού σχετική επιθεώρησις του Σταθμού και ευρέθησαν τα πάντα εντάξει.

Μετά ταύτα επέστρεψεν πάλιν στο μπακάλικο, όπου ήπιαν και άλλο λίγο τσίπουρο, δηλαδή τόσο όσο χρειάστηκε να 'ρθουν στο κέφι οι άντρες του εμπιστευτικού αποσπάσματος και ν' αρχίσουν το τραγούδι. Ο καπετάνιος τραγούδησε πολύ όμορφα το τραγούδι των **Τσεκουραίων** και την Βασίλω Αρχόντισσα. Εν τω μεταξύ άρχισε να βραδιάζει και επειδή ο «αφιλότιμος» ο Πρόεδρος της Κοινότητος δεν παρουσιάστηκε να φροντίσει και τους εξεύρη γιατάκι τους πήρε ο Κώτσιο Πάντος σπίτι του και κατά τας 10-11 την νύκτα απήλθον, αφού προηγουμένως πήγαν να ξυλοκοπήσουν τον συγχωριανό μας Γιώργο Ζήκο, επειδή κατά το διάστημα της διαμονής των στο σπίτι του Κώτσιο Πάντου, έστειλε το κορίτσι του ο Γιώργο Ζήκος να πάρει κάποιο αρνί, το οποίον είχε πάει στα πρόβατα του Κώτσιο Πάντου και επειδή το κορίτσι του πήγε δύο – τρεις φορές για την υπόθεσιν αυτήν, νόμισε ο αρχηγός του εμπιστευτικού

αποσπάσματος ότι τον επρόδωσαν και έτσι ο δυστυχής Γιώργο – Ζήκος γλύτωσε το ξύλο χάρις εις τα κλάματα της γυναίκας του και των παιδιών των.

Μετά την αναχώρησιν από το χωριό μας πήγαν στο σπίτι του Τσιόλου Γιώτη από το Πετσάλη, που είναι ένας μαχαλάς των Κουρέντων, απέχων είκοσι λεπτά της ώρας από το χωριό μας, και αφού έφαγαν κι εκεί, τράβηξαν προς άγνωστον διεύθυνσιν, ίσως να επιθεωρήσουν άλλους Σταθμούς αστυνομικούς, διότι φαίνεται ότι η αποστολή των δεν έληξε. Αυτό άλλως τε το πιστοποιεί κι ο επιστολογράφος σας εκ Ποπόβου.

Κουρεντινός

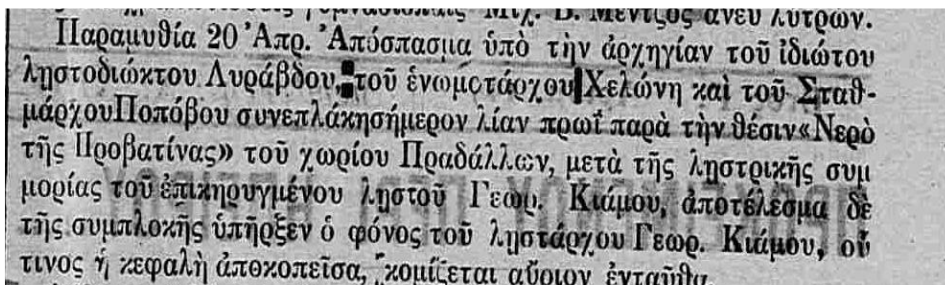
Κάτω Ζάλογγον 20 Μαρτίου 1925

(συνέχεια της ίδιας εφημερίδας, σελίδα 2)

Από τα Κούρεντα ο Γ. Κιάμος πέρασε στου Μάζη και ζήτησε τον Πέτρον Ξουράφα. Αλλά εκρύφτηκε και δεν παρουσιάστηκε. Μετά διευθύνθηκε με την συμμορίαν του προς εδώ το Κάτω Ζάλογγον, όπου έστησε δικαστήριο δια το κλαπέν δόκανο του Νικόλα Δρόσου από τον Φίλιππα Βάσιον και, αφού εδικαίωσαν τον Δρόσον, του επέστρεψαν το δόκανο και εξυλοκόπησαν τον Φ. Βάσιον, λέγοντες παντού εις Κούραντα και Ζάλογγον :

- Εμείς θα βάλουμε Νόμους και ουχί η Κυβέρνησις, διότι δεν είναι ικανή, αλλά σας λέγομε να συμμορφωθείτε προς το δίκαιο. Φυγοδικεί με αυτούς και ένας χωροφύλακας του αστυνομικού Σταθμού Κερασόβου Παραμυθίας εκ Χειμάρας, όστις είχε ένταλμα φυλακίσεως και ένεκα τούτου ελιποτάκτησε. Η δε, περιβόητη Κωστάντω Κούρεντα, αφού είδε τον χωροφύλακα, ενόμισε ότι είναι απόσπασμα, ανέφερε εις αυτούς ότι δύο παιδιά της έκλεψαν μερικά πράγματα και αφού επήραν τα παιδιά συνοδεία, δέρνοντάς τα μέχρι Βορμπόμπας, τα απέλυσαν. Η δε Κωστάντω ανέφερε εις αυτούς ότι ο αγαπητικός της Παν. Μάρκου Λώλης, ο έγκλιστος ήδη εν ταις φυλακές Ακραιού, διότι είχαν βγει στα βουνά τον χειμώνα και συνελήφθησαν στο Μάζη, της χρεωστεί 3.000 δραχμάς. Ούτοι δε τα ζητούνε από την γυναίκα του »

Γ'. **Ημερομηνία :** Δευτέρα 27 Απριλίου 1925 (ψ.φ.42)

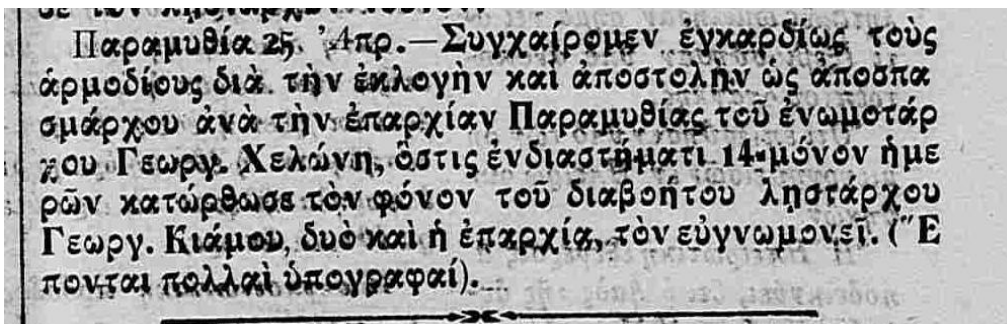

Παραμυθία 20 'Απρ. Απόσπασμα υπό την αρχηγίαν του ιδιώτου ληστοδιώκτου Λυράβδου, του ενωμοτάρχου Χελώνη και του Σταθμάρχου Ποπόβου συνεπλάκησήμερον λίαν πρωί παρά την θέσιν « Νερό της Προβατίνας » του χωρίου Πραδάλλων, μετά της ληστρικής συμμορίας του επικηρυγμένου ληστού Γεωρ. Κιάμου, αποτέλεσμα δε της συμπλοκής υπήρξεν ο φόνος του ληστάρχου Γεωρ. Κιάμου, ούτινος η κεφαλή αποκοπεΐσα, κομίζεται αύριον ενταύθα.

.....

« **Παραμυθία 20 Απρ.:** Απόσπασμα υπό την αρχηγίαν του ιδιώτου ληστοδιώκτου Λυράβδου, του ενωμοτάρχου Χελώνη και του Σταθμάρχου Ποπόβου (σ.σ. σήμερα Αγία Κυριακή Παραμυθίας) συνεπλάκη **σήμερον λίαν πρωί** παρά την θέσιν « Νερό της Προβατίνας » του χωρίου Πραδάλων (σ.σ. σήμερα Πραδαλίτσα Ν. Ιωαννίνων), μετά της ληστρικής συμμορίας του επικηρυγμένου ληστού Γεωρ. Κιάμου, αποτέλεσμα δε της συμπλοκής υπήρξε ο φόνος του ληστάρχου Γεώρ. Κιάμου, ούτινος η κεφαλή αποκοπεΐσα, κομίζεται αύριον ενταύθα »

Δ'. **Ημερομηνία Πέμπτη 30 Απριλίου 1925 (ψ.φ.42) :**

Παραμυθία 25 'Απρ. — Συγχαίρομεν ένκαρδίας τούς άρμοδίους διά την έκλογήν και άποστολήν ώς άποσπασμάρχου ανά την έπαρχίαν Παραμυθίας του ένωμοτάρχου Γεωργ. Χελώνη, όστις ένδιαστήματι 14 μόνον ήμερών κατώρθωσε τον φόνον του διαβοήτου ληστάρχου Γεωργ. Κιάμου, δυό και ή έπαρχία, τον εύγνωμονεί. ("Έπονται πολλά ύπογραφαί)....

« **Παραμυθία 25 Απρ.** - Συγχαίρομεν εγκαρδίως τους αρμοδίους δια την εκλογήν και αποστολήν ως αποσπασμάρχου ανά την επαρχίαν Παραμυθίας τον ενωμοτάρχη Γεωργ. Χελώνη, όστις εν διαστήματι 14 μόνον ημερών κατώρθωσε τον φόνον του διαβοήτου ληστάρχου Γεωργ. Κιάμου, δυο και η επαρχία τον ευγνωμονεί. (Έπονται πολλαί υπογραφαί)»

Το τραγούδι του Γιώργου Κιάμου

Ο χαμός του λήσταρχου Γιώργου Κιάμου (20 Απρίλη 1925, Δευτέρα του Πάσχα) συγκίνησε τόσο πολύ τους κατοίκους της Πραδαλίτσας και της γύρω από αυτήν περιοχής, ώστε η ηπειρώτικη λαϊκή μούσα τον έκανε μοιρολόγι. Στους στίχους του αναφέρονται παραστατικά, το λιθάρι του Ντόκα, δηλαδή το μέρος που τον σκότωσαν και του πήραν το κεφάλι, οι συμβουλές που του έδιναν να μην πηγαίνει σε σπίτια φίλων και κουμπάρων, ως και τα τελευταία λόγια που αναφώνησε ξεψυ-χώντας για τον προδότη του το Γιάννη Λάμπρο.

Το μοιρολόγι αυτό σώθηκε, επειδή το τραγουδούσε με δάκρυα στα μάτια η κόρη του **Πανάγιω** στο γνέσιμο, στον αργαλειό, στο πλέξιμο, στο λόγγο και στις διάφορες αγροτικές εργασίες. Το 1993 ο δισέγγονός του, **Παπαναστάσης** (Παπαθανασίου) και εγγονός της Πανάγιως, το κυκλοφόρησε σε δίσκο.

Ο Παπαναστάσης : « Το τραγούδι του προπάππου μου Γιώργου Κιάμου το άκουσα για πρώτη φορά από τη γυναίκα του τη Γιούλα, όταν ακόμα ήμουν έφηβος. Θυμάμαι ότι τότε μου είχε πει :

- Ναστάση, έχεις καλή φωνή. Όταν μεγαλώσεις, να κάνεις πλάκα (δίσκο γραμμοφώνου) το τραγούδι του μακαρίτη μου.
- Με τη βοήθεια του Θεού, της απάντησα, θα το κάνω.

Και πράγματι το 1993 ξεπλήρωσα το τάμα μου προς την προ-γιαγιά μου. Τραγουδώντας το στην Εταιρεία Λύρα, έδωσα για τίτλο « **Του Γιώργου Κιάμου** ». Η εταιρεία όμως, όταν το κυκλοφόρησε, δεν έβαλε στο δίσκο το δικό μου τίτλο, αλλά τον πρώτο στίχο του « **Τρεις περδικούλες**

κάθονταν ». Έτσι, σήμερα με τον τίτλο αυτόν κυκλοφορεί σε CD της αγοράς ».

Του Γιώργου Κιάμου (μοιρολόγι)

Τρεις περδικούλες κάθονταν
στου Ντόκα το λιθάρι.

Η μια κοιτάει τα Γιάννενα
και η άλλη κοιτάει την Άρτα
κι η Τρίτη ν' η μικρότερη
μοιρολογάει και λέει :

Τ' είν' το κακό που έγινε
Γιωργάκη Κιάμο μου,
αχ, στους καπεταναραίους.
Το Γιώργο Κιάμο βάρεσαν
του πήραν το κεφάλι.

Δε στο 'πα Γιώργη μου μια φορά,
Αχ, δε στο 'πα τρεις και πέντε.
Σε φίλους σπίτια να μην πας
ούτε και σε κουμπάρους.
Οι φίλοι φίδια σου 'γιναν
και οι κουμπάροι σκύλοι.

Αχ, τι του 'κανα μωρέ παιδιά
φτουνού του Γιάννη Λάμπρου,
όπου με πότισε ρακί
και μου 'δειξε λημέρι.
Αχ, ο μαύρος ξεψυχάω,
δε θα ζήσω να τον φάω.

(τέλος)